

жим и отдалече недоказаната наша към вас благодарност, загдето издавате един полезен на народа ни вестник, който не само нашият народ силно освещава и сърдечно съгравя, но и ослаблените очи на вразите му ослепява... Многожди, казваме, смя мислили да ви докажим това с едно наше писъмце, но обстоятелствата, не ни го до нине простиха.“⁹

В същността си първите съвместни публикации на Григорий и Марко са полемични творби, в които те, в спор със съвременни им гръцки автори и с неотстъпчивата позиция на фенерското духовенство, отстояват личното си право на свободна народностна самоидентификация във враждебното училищно гръцко обкръжение, историческото право на българите да имат независима църковна йерархия и за човешкото им право да слушат църковната служба и Божиите слова на своя роден език¹⁰. Според авторите българите имат срещу себе си трима неприятели: „безбожното фанариотско духовенство“, „фанатици гърци“, които мечтаят гърцизмът да се разпространи навсякъде по света, и „лукавите папищаши, кои ищат всячески да разпространят всекъде господство си и да впосеят между невиному нашему народу различни раздори“. Не са спестени укорите и към онези българи, в лицето най-вече на редактора на „Цариградски вестник“ Александър Екзарх, които са склонни на отстъпки и компромиси с Вселенската патриаршия в ущърб на народните интереси, така както, разбира се, те ги виждат и разбират¹¹.

Тези първи и все още не особено умели полемични опити в полето на публицистиката показват също, че Балабанов, въпреки строгия и почти монашески режим в училището, където акцентът в обучението е поставен предимно върху богословските дисциплини, върху догмите и каноните на източното православие¹², вече не само че е запознат с идеите на европейското и гръцкото Просвещение, но и убедено споделя основните им принципи¹³. Внимателният анализ на тези първи авторови текстове разкрива, че още тук, в семинарията, той вече е познавал в ръкопис отделни произведения на Неофит Бозвели, както и някои печатни трудове на Юрий Венелин и Г. Раковски, които са оказали решаващо влияние върху неговото формиране и израстване като личност, политик и публицист¹⁴. Макар плод предимно на ученически ентузиазъм, който свидетелства за повече желание, отколкото за наличието на умения, разглежданите дописки вече указват пътя, който се открива пред все още младия богослов и бъдещ правист.

Раковски също оценява по достойнство патриотичните увлечения и творческото вдъхновение на своите нови кореспонденти. В редакционна бележка към публикацията на тяхната статия във вестника той отбелязва: „Не можем да не похвалим такива благородни чувствования кам милият наш народ, коих показват с отво-